

19. Лагутенко О. Василь Кричевський і Олександр Довженко. *Родовід*. 1994. №9.
20. Ларкін Ю., Лебедев Г. Увічнення пам'яті В. Г. Кричевського. *Народна творчість та етнографія*. 1998. № 5/6. С.144–146.
21. Лебедев Г. Визначний діяч українського мистецтва – Василь Кричевський. *Образотворче мистецтво*. 1993. № 2. С. 26–29.
22. Лебедев Г. Повернення в Україну спадщини художників Кричевських. *Київська старовина*. 2000. № 6. С.143–150.
23. Лебедев Г. Творець українського стилю Василь Кричевський. *Київська старовина*. 1997. № 6. С. 118–131.
24. Лінде-Кричевський В. Художня династія Кричевських [Василь Лінде-Кричевський] : інтерв'ю / Наталя Дмитренко. *Україна молода*. 2010. 6 серпня.
25. Магда В. Г. Кричевський як архітектор, етнограф та художник на Шишаччині. *Полтавський краєзнавчий музей. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток* : зб. наук. ст. 2001–2003 рр. Полтава, 2004. С.345–348.
26. Малаков Д. Київські адреси Кричевських. *Жива вода*. 1997. №7. С. 2–7.
27. Малаков Д. Кричевські в Києві. *Родовід*. 1997. № 1. С.67–86.
28. Малаков Д. Художники Кричевські. *Вечірній Київ*. 1997. 2; 5 серпня.
29. Маричевська О. Український архітектурний модерн Василя Кричевського : (будинок Полтавського Земства). *Образотворче мистецтво*. 2003. № 4. С. 56–58.
30. Мельник О. Тріумф і трагедія Василя Кричевського. *Українська газета*. 2003. 29 травня; 4 червня.
31. Мистецька родина Кричевських : каталог робіт виставки, присвяченої 50-літтю з дня смерті і 130-річчю від дня народження В. Г. Кричевського / уклад. Галян Г. І ; Полтавський краєзнавчий музей. Полтава : Дивосвіт, 2002. 21 с.
32. Митці України /за ред. А. В. Кудрицького. К.: Укр. енцикл., 1992. 898 с.
33. Невойса О. Опішнянський листковий пиріг : (IV Тиждень Національного Гончарного Здвиження в Опішні «Здвиг – 2012»: глина та метал). *Ковальська Майстерня*. 2012. № 3. С.90–95.
34. Павловський В. Василь Григорович Кричевський: життя і творчість : монографія. Нью-Йорк : Вільна Акад. наук, 1974. 222 с.

УДК 784.4(477.53)-053.2

Марія Богута

**(Науковий керівник: учитель української мови та літератури ліцею
№ 1 імені І.П. Котляревського Білик Н.)
(Полтава)**

СТВОРЕННЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ ФОЛЬКЛОРНОЇ ГРУПИ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЇ СТУДІЇ «ДОМІНУС»

Статтю присвячено вивченню одного з репрезентантів народнопісенних традицій міста Полтави – фольклорній групі вокально-хорової студії «Домінус». З опертям на праці сучасних науковців локалізовано місце Полтави на українській фольклорній мапі, з'ясовано роль фольклорної групи вокально-хорової студії «Домінус» в розвитку народно-пісенного співу. Досліджено історію появи й

становлення колективу, наведено критерії добору його репертуару, коротко схарактеризовано походження пісень. Здійснено жанрову класифікацію зафіксованих творів, проаналізовано їх поетичний аспект.

Ключові слова: українська народнопісенна творчість, фольклорна група вокально-хорової студії «Домінус», народна пісня, фольклорний гурт, народнопісенне виконавство, народнопісенні жанри.

Безперервний процес українського націотворення позначений збереженням і дослідженням фольклорної спадщини, зокрема пісенної, яку почали активно збирати й вивчати ще в ХІХ ст. Засвоюючи і використовуючи попередній досвід, нові покоління збагачують та удосконалюють його, роблять свій внесок у процес ідентифікації нації, адже через народну творчість кожна нація відтворює себе, свою культуру, характер і психологію. Із традиційним народним побутом міцно пов'язане художнє явище, що зазначено у дослідників під назвою «фольклор». Як суттєва частина загальнонаціональної народної творчості, з глибини віків бере початок дитячий музичний фольклор, який у різних своїх жанрах відображає динаміку людського життя в усьому розмаїтті його форм, починаючи з колиски.

Українська дитяча народно-музична культура представлена двома пластами – фольклором, який виконують дорослі для дітей, та фольклором, який виконують самі діти [15]. Такий поділ аргументується насамперед тим, що від самого народження дитини, музично-естетичне та етнонаціональне виховання повністю залежить від родини, а також від культури, яка її оточує. Адже, у цей період формується емоційний та розумовий розвиток дитини, мовленнєва та музична інтонація і лексика.

Один зі способів збереження фольклорного надбання є діяльність численних вокальних колективів, які продовжують регіональні традиції, удаючись до автентичного виконавства. З-поміж науково-публіцистичних праць про колективи Полтави, що популяризують українську народну пісню, можемо виділити такі аспекти досліджень: становлення основних мистецьких сфер, зокрема музичної культури Полтавщини ХІХ-початку ХХ століття (Литвиненко А. І.) [10], творча діяльність колективу та репертуар українського народного хору «Калина» (Бурбан М. І. [2], Гайдамака В. М. [3], Гнатюк Л. А. [4], Коваленко В. [8], Павленко Н. О. [13], Сулаєва Н. В. [16]), історія створення Жіночого хорового театралізованого ансамблю «Жінхоранс» (Дем'яно Н. О. [5]), творчий шлях пісенно-танцювального ансамблю «Полтава» Полтавської обласної філармонії та Народного фольклорного ансамблю «Жива вода» імені Павла Бакланова через призму життєпису їх хормейстера й керівника Л. Бакланової (Любченко Д. [11]), характеристика Народного фольклорного ансамблю «Маланка» [12] тощо.

Аналіз джерел з означеної тематики дає змогу зробити висновок, що сфера наукових досліджень з вивчення колективів, які мають у своєму доробку зразки регіонального фольклору, обмежена професійними або студентськими самодіяльними колективами. Актуальність теми нашого дослідження зумовлена тим, що дитячі пісенні колективи як популяризатори українського фольклору не були предметом спеціального дослідження, що зумовило мету дослідження – вивчити діяльність фольклорної групи вокально-хорової студії «Домінус» як репрезентанта народнопісенних традицій.

З Полтавщиною пов'язане життя і діяльність багатьох митців та громадських діячів минулого та сьогодення: композиторів, музикознавців, етнологів, кобзарів та лірників, музикантів, виконавців народних пісень, збирачів-фольклористів. Полтавщина стала батьківщиною композиторів М. Лисенка, братів Г. Майбороди та П. Майбороди, І. Дунаєвського, О. Білаша, творчість яких виростала на народнопісенному ґрунті. З Полтавщини бере початок діяльність таких видатних музикантів, як В. Іконник, М. Микиша, М. Кондратюк, Д. Петриненко, Р. Кириченко та інших. Серед видатних фольклористів, які записували на Полтавщині та опрацьовували перлини народного співу, також О. Вересай, М. Максимович, В. Верховинець, О. Сластіон, Є. Ліньова, Ф. Попадич, Я. Степовий.

Вокально-хорова студія «Домінус» проектувалася її очільницею та натхненним директором як дитячий багатоголосий хор для талановитих, обдарованих дітей, яким «не байдужа наша культура, цікава класична, фольклорна, духовна музика» – зазначила у своєму інтерв'ю «Полтавському віснику» Людмила Портна. За підтримки приватного підприємця виробничо-господарської компанії «Автотранс» Сергія Михайлика, який обстоює ідею соціально відповідального бізнесу, у 2015 році було засновано дитячу студію «Домінус». Варто зазначити, що свою назву вокально-хорова студія отримала за ініціативи Людмили Портної та керівника Творчого центру Олега Писаренка від назви першої гами «до», що в перекладі означає «Господній» [6].

До команди однодумців, які інвестували свої знання, досвід, талант та дорогоцінний час у дітей заради благородної справи, на той час долучилися такі митці своєї справи, як старший викладач кафедри музики Полтавського національного університету імені В. Г. Короленка Сергій Жмайло, заслужений артист України Валерій Соколик, керівник творчого центру Олег Писаренко.

У своєму інтерв'ю газеті «Полтавський вісник» співзасновниця Людмила Портна зазначає, що разом із меценатом Сергієм Михайликом приділяла велику увагу найменшим дрібницям щодо облаштування мікроклімату колективу: приміщенню, музичним

інструментам, технічним засобам, добору педагогічного колективу тощо. Особлива подяка за надання приміщення виказується Полтавському обласному академічному театру ляльок, який став затишною домівкою для вихованців «Домінуса» [6]. Символічно, що перше заняття хору відбулося за благословення архієпископа Полтавського та Кременчуцького Федора 8 листопада 2015 року.

Нині на заняттях, як і планувалося від початку заснування колективу, навчаються талановиті діти від 4-х до 16-ти років на безоплатній основі. Серед завдань роботи педагогічного колективу: розвиток музичного слуху, пам'яті, постановка голосу, виховання гарного смаку через знайомство з творами всесвітньо відомих композиторів тощо. Серед іншого діти мають можливість відвідувати заняття зі сценічної постановки, виконувати авторські пісні, долучитися до уроків з викладачами, що є визнаними майстрами своєї справи. Заняття з хорового співу проходять тричі на тиждень в ігровій формі з авторськими розспівками. Дуже показова у рамках нашого дослідження маленька, але важлива деталь – методика викладання ґрунтується на відомій, роками перевіреній хормейстерській школі саме полтавських викладачів Н. М. Шейко та А. Ф. Отича. Це ще раз підтверджує, що збереження істинної фольклорної спадщини можливе тільки за дотримання регіональних традицій, навіть, у такій складовій як методика викладання.

Нині при вокально-хоровій студії «Домінус» діють такі відділення:

– академічного співу (хормейстери Анна Оксеніченко, Тетяна Кучер);

– народного і автентичного співу (хормейстери Аліна Зінченко, Оксана Дронова);

– естрадний вокал (хормейстер Маргарита Марченко).

Під час узятого нами інтерв'ю у керівниці фольклорної групи вокально-хорової студії «Домінус» Аліною Зінченко, ми дізналися, що на початку свого заснування утворився хор академічного співу, і тільки через рік виникла ідея створити відділення народного та автентичного співу, яка була втілена у життя. Нам було цікаво дізнатися, що Аліна Зінченко свого часу завершила факультет філології та журналістики ПНПУ імені В. Г. Короленка. За часів студентства вона відвідувала Народний фольклорний ансамбль «Жива вода» імені Павла Бакланова, по завершенню навчання не змогла залишити улюблену справу – народну пісню і створила власний колектив з трьох колежанок, який з легкої руки тодішнього ректора ПНПУ імені В. Г. Короленка М. І. Степаненка отримав назву «Стрибожі внуці». Гурт мав непересічну манеру співу, якою усі захоплювалися під час відвідування вистав у Полтавському

академічному обласному українському музично-драматичному театрі імені Миколи Гоголя, де працювали три унікальні співачки.

Зважаючи на те, що Людмила Портна збирала навколо себе непересічних особистостей та майстрів своєї справи, то не змогла не запросити Аліну Зінченко педагогом у «Домінус» очолити саме фольклорну групу. Спочатку у відділенні народного і автентичного співу було близько десяти дітей, згодом чисельність збільшилась до 25–27 вихованців. З початком повномасштабної російсько-української війни кількість вихованців зменшилася, адже деякі діти переїхали до інших регіонів України як вимушені переселенці. Дітей беруть до колективу переважно з 6 років. Особисто відвідавши репетицію фольклорної групи вокально-хорової студії «Домінус», ми пересвідчилися, що у колективі панує дружня невимушена атмосфера, яка покликана навчити цінувати спільну справу у колі справжніх друзів – різновікових вихованців колективу.

Вважаємо за доцільне згадати ще й те, що за 8 років існування фольклорна група вокально-хорової студії «Домінус» виступаючи на багатьох заходах різного рівня стала упізнаваним колективом не тільки у м. Полтаві, а й за його межами. Про колектив постійно згадують обласні газети, сайти органів влади та інтернет-видання, висвітлюючи культурні події краю. Протягом свого існування учасники студії змогли презентувати свої здобутки на міському, всеукраїнському та міжнародному рівнях. Вихованці зокрема є володарями гран-прі Міжнародного багатожанрового фестивалю-конкурсу «Нашого цвіту – по всьому світу», лауреатами I ступеня Міжнародного дистанційного фестивалю-конкурсу «Golden Star» (Польща), лауреатами I ступеня XIV Міжнародного фестивалю-конкурсу «Grand fest summer», лауреатами II ступеня Міжнародного дистанційного конкурсу-фестивалю «Зірки Греції 2021», лауреатами I ступеня Всеукраїнського дистанційного конкурсу мистецтв «АртО2», лауреатами I ступеня авторського проекту композитора Євгена Петриченка «Коляда-Триб'ют», що реалізувався за підтримки Українського культурного фонду в партнерстві з Національним будинком органної та камерної музики України та UA: Радіо Культура тощо.

Колектив має свою сторінку у соцмережах Facebook та Instagram. З 2020 року по 2022 рік у зв'язку зі складною епідеміологічною ситуацією в Україні та введенням військового стану в країні виконавча активність вокально-хорової студії «Домінус», на жаль, помітно знизилася.

У дослідженні сутності окресленого феномену зазначимо, що існують різні жанрові класифікації народних пісень. Наприклад, О. С. Смоляк розмежовує пісенну фольклористику на групи: до першої

належать колискові, забавлянки, пісні-казки, небилиці та пісні із казок; другу групу власне дитячого музичного фольклору складають такі музичні жанри, як дитячі музичні ігри, заклички, прозивалки, звуконаслідування, примовки, колядки, щедрівки, церковні коляди, веснянки-гаївки тощо [15]. Л. Єфремова диференціює народні пісні з опертям не лише на поетичні, але й на музичні характеристики: дитячий фольклор, календарно-обрядові пісні, родинно-обрядові пісні, необрядова пісенна лірика та епіка, соціально-побутова лірика та епіка, історичні пісні та балади, жартівливі й танцювальні пісні [7]. Дотримуючись традиційного поділу, І. Руснак розмежовує обрядові пісні (календарно-обрядові та родинно-обрядові), епічні пісні (думи, історичні пісні, балади) та ліричні пісні (соціально-побутові, родинно-побутові, пісні літературного походження, танкові співанки) [14, с. 56-185].

У активному репертуарі фольклорної групи вокально-хорової студії «Домінус» загалом налічується 31 твір. Пісні виконуються як а капельно, так і задаючи ритм автентичними музичними інструментами серед яких є граблі, гребінь, тертушка, рубель, дерев'яні жабки, бубни, барабан, дзвіночки тощо.

Формуванням репертуару займається керівник колективу Аліна Зінченко з опертям на такі критерії: відповідність віковим особливостям вихованців колективу, відповідність вокальним можливостям дітей, текстова обрядовість. Як бачимо, у наведених критеріях немає регіонального складника. Разом з тим, частину репертуарних творів фольклорної групи «Домінус» зафіксовано, зокрема, у Полтавському регіону: «Як посію жити в яр», «Пішла Дуня жито жати» (цикл жартівливих пісень), «Де ти Купайло, ночувайло?» (цикл купальських пісень).

Є серед пісенного репертуару твори, зафіксовані в багатьох інших регіонах, як-от серед пісень різдвяного циклу: с. Вугли Хмельницького району Вінницької області («У городі Віфлеємі»), с. Розкошівка Вінницької області («Ой учора, із вечора пасла Маланка два качора»), с. Велика Груша Волинської області («Ой ду-ду, ду-ду, з ким же я буду»); у репертуарі жартівливих пісень: с. Козацьке Чернігівської області («Антон, Криве колесо/ Настя холостюшка була»), с. Карильське Чернігівської області («Да просив мене Герасим»), с. Ясенове Сумської області («Як посію жито в яр»).

Критичний аналіз репертуарних пісень дав змогу їх поділити за порами року на:

а) *різдвяний цикл*: «А в нашого хазяїна», «А сьогодні та й син Божий народився», «Ой як же було ізпрежди віка», «Ой ду-ду, ду-ду, з ким же я буду», «Коляд, коляд, колядниця», «Ластівочка прилітала», «Меланка ходила», «Ой у лісі, в лісі церковка стояла», «Ой учора,

ізвечора пасла Маланка два качора», «У городі Віфліємі», «Колядин, колядин я у батька один», «Як сів Ісус Христос та й вечеряти»;

б) *весняний цикл*: «Весна зіму похиліла», «Ой, весняночко, де твоя дочка й Уляна», «Іди зима до Кракова», «Вийди, вийди Іванку», «Виходьте веснянки», «Да зіма наша біла», «Кроковее колесо», «Ой, весна, красна», «Ой нумо, нумо зеленого Шума»;

в) *літній цикл* (жниварські та купальські пісні): «Вже женчики не рано», «Де ти, Купайло, ночувало?», «Наша Магаринка купалочка».

Окремою групою у репертуарі представлені жартівливі пісні: «Антон, криве колесо/Настя холостюшка була», «Да просив мене Герасим», «Гречаники», «Ой на горі жито, сидить зайчик», «Комар і муха», «Як посію жито в яр», «Пішла Дуня жито жати». Під час аналізу ми помітили, що назвами пісень слугують перші рядки тексту. Кількісно переважає перша група – 12 пісень різдвяного циклу проти 9 зразків весняного циклу та усього 3-х жниварських та купальських пісень літнього циклу. Пріоритетність різдвяних пісень пояснюється, по перше, домінуванням такого критерію добору репертуару як відповідність вікові учасників; а по-друге, самою специфікою цих пісень, адже вони видовищні та театралізовані.

Фольклористи-дослідники й науковці наголошують, що народні пісні мають певні мовні особливості (Л. Єфремова, І. Руснак, С. Чайка). Провівши аналіз репертуарних творів фольклорної групи «Домінус» ми виявили такі:

– мовну транскрипцію голосних у словах *на здоровля замість на здоров'я* («У городі Віфлеємі»);

– зміни серединного або кінцевого голосного [и] на [і] у дієслівних формах (неозначені та особові форми) та словах інших граматичних класів (іменників): *да їдять дівки гусятину* замість *гусятину* (Ой, весняночко, де твоя дочка й Уляна);

– варіювання та зближення вимови звуків [и] та [і] (зімувалє не співалє замість *зимували* не співали («Виходьте веснянки»), зіма – зима («Кроковее колесо»), коли буває важко розрізнити при слуховому сприйманні;

– у піснях різдвяного циклу зустрічаємо застарілі слова: ізпрежди віка («Ой як же було ізпрежди віка»), у колядках – елементи старослов'янської церковної лексики та русизми: *в Египет бежала* («У городі Віфлеємі»), *Подай, синку, да райські ключі* («Як сів Ісус Христос та й вечеряти»), *хлопцями ноги виправляйте* («Весна зіму похиліла»), *да зіма наша біла... пошла зіма* («Да зіма наша біла»);

– у купальських піснях віднайшли притаманні цим пісням початкові рефрени «Купайла ночувайла!» («Де ти, Купайло, ночувало?»);

– повторення окремого слова чи його частини: у жартівливій пісні «Антон, криве колесо/Настя холостюшка була» слово «Антон» повторене 12 разів підряд, у творі «Да прости мене Герасим» – слова «Герасим», «грати», «не люблю», «не піду», «долиною», «сокирою», «усий», «куций», «підпоїли», «підкроїли», «околіла», «підкроїла», «грошей», «довший», «жита», «шита» – по 4 рази кожне слово;

– окремі слова співаки виділяють та обігрують, повторюючи для посилення оспіваної емоції «Ой, дай Бо» («Ой як же було ізпрежди віка»), «Щедрий вечор» («Як сів Ісус Христос та й вечеряти»);

– широке вживання додаткових стартових для протяжного пісенного стилю (на початку строфи, рядка «ой», «ой да», «ох і», «та», «гоп», «да гей гей», «о-хо-хо») у більшості пісень та таких же вставних слів в кінці або в середині рядка («Ой як же було ізпрежди віка», «Ой учора, ізвечора пасла Маланка два качора», «У городі Віфлеємі», «Да просив мене Герасим та інші»).

Отже, у ході дослідження ми дійшли висновків, що за сім років існування фольклорна група вокально-хорової студії «Домінус» сформувала свій репертуар із народних пісень, зосередившись передовсім на календарно-обрядових творах з різних регіонів України. Пісенний доробок співвідносяться з віком учасників та їх вокальними можливостями. Особлива увага колективу приділена збереженню манери виконання, що традиційна для Полтавщини.

Джерела і література

1. АРТпроект #ЗНАЙ_НАШИХ: Народний фольклорний ансамбль «Жива вода» імені Павла Бакланова URL : http://pnpu.edu.ua/news/artpro%D1%94kt-znaj_nashih-narodnij-folklornij-ansambl-zhiva-voda-imeni-pavla-baklanova.html
2. Бурбан М. І. Самодіяльний український народний хор «Калина» Полтавського педагогічного інституту імені В. Г. Короленка. *Українські хори і диригенти. Дрогобич.* 2006. С. 178–179
3. Гайдамака В. М. Соковитим і сильним голосам «Калини» – 30 років. *Село Полтавське.* 2009. 8 травня. С. 9.
4. Гнатюк Л. А. Втілення ідей В. М. Верховинця у процесі художньо-естетичного виховання сучасної молоді (з досвіду роботи Українського народного хору «Калина») : зб. наук. праць. Полтава. 1999. С. 53–60.
5. Дем'янюк Н. О. В. М. Верховинець: три стадії підготовки до створення «Жінхорансу». *Постметодика.* 2009. № 7. С. 44–48.
6. Дітей запрошує до співу хорової капела «Домінус». *Полтавський вісник.* 2015. № 50. 11 грудня. С. 10–11.
7. Єфремова Л. Стиль народних пісень Подніпров'я (за матеріалами сучасних експедиційних досліджень). *Народна творчість та етнографія.* 2003. № 5–6. С. 27–33. URL : <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=2242>
8. Коваленко В. Концертна діяльність українського народного хору «Калина» за кордоном. *Наукові здобутки студентів і магістрантів – школі ХХІ століття* : зб. наук. праць. Полтава. 2004. Вип. 4. С. 237–240.

9. Лещенко С. Вокально-хорова студія «Домінус» запрошує. *Полтавський вісник*. 2018. 9 серпня. С. 11-12
10. Литвиненко А. І. Полтавщина: музична культура (XIX-початок XX століття) : навч. посіб. К. 2011. 184 с.
11. Любченко Д. «Пісня – то моє життя» (ювілейне пошанування хормейстера пісенно-танцювального ансамблю «Полтава» Полтавської обласної філармонії, керівника Народного фольклорного ансамблю «Жива вода» ПНПУ імені В. Г. Короленка, заслуженого діяча мистецтв України Лариси Бакланової). *Рідний край*. 2019. № 1 (40). С. 220–225.
12. Народний фольклорний ансамбль «Маланка» URL: <https://www.pdau.edu.ua/content/narodnyu-folklornyy-ansambl-malanka>
13. Павленко Н. О. Калина. Енциклопедія Сучасної України. 2012. Т.12. URL : https://esu.com.ua/search_articles.php?id=10454
14. Руснак І. Є. Український фольклор : навч. посіб. К.: Видавничий центр «Академія», 2010. 304 с.
15. Смоляк О. С. Український дитячий музичний фольклор : підручник-хрестоматія для викладачів та учнів. Вип. 1. Тернопіль : ЛІЛЕЯ, 1998. 78 с.
16. Сулаєва Н. В. Місце автентичних музичних творів у естетичному вихованні майбутнього педагога. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка* (педагогічні науки). Луганськ. 2009. Вип. 11(174). С. 266–272.

УДК 39(477)(092):070.41

Ростислав Коляда, Ірина Рева
(Полтава)

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ГОЛОВИ ЕТНОГРАФІЧНОЇ КОМІСІЇ ВУАН АНДРІЯ ЛОБОДИ

Автором проведено історіографічне дослідження та розкрито діяльність голови Етнографічної комісії ВУАН Андрія Митрофановича Лободи в аспекті організації та здійснення видавничої діяльності. Подано перелік історичних праць Комісії, їх зміст та значення. Окремо представлено дослідження друкованих органів Етнографічної Комісії «Етнографічний вісник» та «Бюлетень Етнографічної Комісії», їх місце серед періодики Комісії.

Ключові слова: *Етнографічна Комісія, Андрій Митрофанович Лобода, «Етнографічний вісник», «Бюлетень Етнографічної Комісії».*

В історії українського народознавства 20-ті роки ХХ століття характеризуються піднесенням національної свідомості, зростанням інтересу до історії та культури, розгортанням масового краєзнавчого руху, активності наукової еліти у дослідженнях і збереженні для майбутніх поколінь культурно-історичної спадщини українців. Науково-організаційними та координаційними центрами етнографічних досліджень в УСРР стали установи Всеукраїнської